

Archaeologia historica 51

100 let české a slovenské archeologie středověku

Státní hrad Křivoklát 23.–26. 9. 2019

sborník abstraktů

Archaeologia Historica 2019

100 let české a slovenské archeologie středověku

51. zasedání mezinárodní konference

Sborník abstraktů

Konferenci pořádá: Archeologický ústav AV ČR, Praha, v. v. i.

editoři: Jana Maříková-Kubková/Katarína Válová

grafická úprava: Kateřina Vytečková

© autoři 2019

organizační tým:

Gabriela Blažková, Ivana Boháčová, Helena Březinová, Jan Frolík, Josef Hložek, Jan Mařík, Jana Maříková-Kubková, Marcela Starcová, Petr Sommer, Martina Orosová, Katarína Válová

generální partneři:

Národní památkový ústav, Generální ředitelství
Národní památkový ústav, územní odborné pracoviště středních Čech
Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i.

poděkování: Správa státního hradu Křivoklát, Jaroslav Řídký

vydal: Archeologický ústav AV ČR, Praha, v. v. i.,
Letenská 4, 118 01 Praha 1
Česká republika
2019

ISBN 978-80-7581-015-1

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV
AV ČR PRAHA

NÁRODNÍ
PAMÁTKOVÝ
ÚSTAV

ÚZEMNÍ ODBORNÉ
PRACOVISŤE STŘEDNÍCH
ČECH V PRAZE

NÁRODNÍ
PAMÁTKOVÝ
ÚSTAV

GENERÁLNÍ
ŘEDITELSTVÍ

100 Státní archeologický ústav 100 let od založení

cms

Archaeologia historica 51

100 let české a slovenské archeologie středověku

Státní hrad Křivoklát 23.–26. 9. 2019

sborník abstraktů

Jana Maříková-Kubková/Katarína Válová eds.

„Konferenci pořádá Archeologický ústav AV ČR, Praha, v. v. i. ve spolupráci s generálním ředitelstvím NPÚ a ÚOP středních Čech, ve znamení tématu „100 let české a slovenské archeologie středověku“. S ním se také připomíná 100. výročí založení Státního archeologického ústavu, předchůdce dnešního Archeologického ústavu AV ČR v Praze.“

PROGRAM AH 51 Státní hrad Křivoklát 23.– 26. 9. 2019

Pondělí 23.9.2019

11.00–13.00 registrace

13.00 slavnostní zahájení

13.30–14.00 zahajovací přednáška:

Jan Klápště: *Příběh archeologie středověku v Čechách: prvních sto let*

BLOK 1 Od Státního archeologického ústavu československého po ústavy Akademií věd České a Slovenské republiky (historie institucí)

Moderátor: Jana Maříková-Kubková

14.00–14.20 Marcela Starcová: *S touhou odkrývat... prvních 20 let existence Státního archeologického ústavu*

14.20–14.40 Jiří Doležel – Pavel Kouřil – Lumír Poláček – Rudolf Procházka – Radomír Vlček – Petr Žákovský: *Archeologie středověku na Moravě od r. 1919 do současnosti – Století archeologie středověku na Moravě a v českém Slezsku*

14.40–15.00 Martin Neumann: *Osudy Štátného archeologického ústavu na Slovensku v rokoch 1939-1953*

15.00–15.30 přestávka

15.30–15.50 Michal Slivka: *100 rokov archeológie stredoveku na Slovensku*

15.50–16.10 Jiří Varhaník: *Vývoj působnosti Archeologického ústavu*

16.10–16.30 Igor Prokchnenko: *Skúmanie archeologických pamiatok Podkarpatskej Rusi československými vedcami*

16.30 – 17.00 přestávka

Postery

Martin Čechura: *Počátky středověké archeologie v západních Čechách. Příspěvek k dějinám archeologie*

Pavel Hušták – Aleš Knápek – Jana Mazáčková – Jakub Těsnohlídek – Stanislav Vohryzek – David Zimola: *Archeologické instituce na Vysočině po 2. světové válce*

17.30 – 18.30 večerní přednáška:

Susanne Grunwald: *International relations in medieval archaeology: Great Moravia in the Cold War*

Úterý 24.9.2019

BLOK 2 Metodologická východiska, mezioborový rozvoj, historie paradigmat, ovlivňování a ovlivnění soudobým politickým prostředím

Moderátor: Petr Dresler

- 9.00–9.20 Jan Hasil – David Novák: *Diskontinuity historické archeologie v Čechách? Sídla elit jako modelový příklad*
- 9.20–9.40 Jan Mařík: *O koncepcích výzkumu raně středověkých hradišť*
- 9.40–10.00 Ivana Boháčová – Jaroslav Podliska: *Archeologie středověku v Praze mezi dvěma světovými válkami – zapomenuté kapitoly z historie oboru*
- 10.00–10.20 Marek Peška: *Neziskové organizace na poli archeologie po roce 1989 a jejich oborový přínos*

10.20–10.50 přestávka

Moderátor: Jiří Doležel

- 10.50–11.10 Zuzana Borzová – Jakub Tamašковиč: *Pol'nohospodárstvo v stredoveku z pohľadu československej archeológie*
- 11.10–11.30 Petr Hrubý: *Česká středověká montánní archeologie*
- 11.30–11.50 Miroslav Dejmal: *Stav výzkumu feudálních sídel na Moravě, bilance posledních 30 let*
- 11.50–12.00 Eva Čepeláková – Tomáš Krofta – Marcela Starcová: *Zaniklé expozitury v digitálním světě, vernisáž virtuální výstavy*

12.00–13.00 oběd

Moderátor: Helena Březinová

- 13.00–13.20 Ladislav Čapek: *Studium keramiky vrcholného a pozdního středověku v Čechách – témata, přístupy, metody*
- 13.20–13.40 Gabriela Blažková – Ljuba Svobodová: *Vývoj restaurátorských technik keramiky v čase*
- 13.40–14.00 Barbora Jančiová: *Vývojové tendencie vo výskume kachlíc*

Postery

Tomáš Klír: *Počátky soustavného výzkumu zaniklých středověkých vsí v ČR*

BLOK 3 Dlouhodobě zkoumané lokality a přínos jejich poznání pro bádání o středověku

Moderátor: Peter Bisták

- 14.00–14.20 Kolektiv PH: *Století výzkumu Pražského hradu*
- 14.20–14.40 Ladislav Varadzin: *Výzkum Vyšehradu v letech 1924–1936*

14.40–15.10 přestávka

- 15.10–15.30 Václav Kolařík – David Merta – Marek Peška – Rudolf Procházka – Lenka Sedláčková – Antonín Zůbek: *Systematický výzkum města Brna a jeho postavení v rámci stredoevropské středověké archeologie*
- 15.30–15.50 Petr Sommer: *Ostrov u Davle – obraz kláštera i archeologie*

- 15.50–16.10 Soňa Hendrychová – Jan Kremer: *Padesát let výzkumu Sázavského kláštera a perspektivy dalšího bádání*
- 16.10–16.20 Petr Sommer: *Předběžná informace k exkurzi do kláštera Plasy*
- 16.30–18.00 panelová diskuse

Středa 25.9.2019

Moderátor: Ladislav Varadzin

- 9.00–9.20 Daniel Dvořáček: *Kouřím v raném středověku*
- 9.20–9.40 Martin Pristáš: *Hrad Zemplín – vývoj interpretácie stredovekých dejín východného Slovenska*
- 9.40–10.00 Petr Dresler: *Pohansko u Břeclavi. Šedesát let, čtyři generace, jeden svět. Nebo dva?*
- 10.00–10.20 Ondrej Bobula – Jana Mazáčková – Daniela Vaněčková – Petr Žaža: *Archeologické výzkumy v areálu hradu Rokštejna od 18. století po současnost*
- 10.20–10.50 přestávka

Moderátor: Gabriela Blažková

- 10.50–11.10 Branislav Lesák – Petra Šimončíčová Koošová: *„Systematický“ archeologický výskum stredovekého mesta na príklade Bratislavy*
- 11.10–11.30 Ján Beljak – Noémi Beljak-Pažinová: *Prínos dlhodobého výskumu Pustého hradu vo Zvolene pre bádanie, jeho najnovšie výsledky a perspektíva do budúcnosti*
- 11.30–11.50 Rudolf Krajíc: *Sezimovo ústí. Archeologie zaniklého středověkého města*

Postery

- Zuzana Thomová – Hana Hojerová – Monika Konrádová – Jan Kocina:
100 let archeologických výzkumů v Památníku Jana Žižky z Trocnova
- Dana Menoušková: *70 let archeologických výzkumů středohradištních lokalit na Uherskohradištsku*
- Drahomíra Frolíková-Kaliszová: *Uherské Hradiště – výzkumy kontra výsledky*
- Jan Havrda: *50 let archeologického výzkumu Klementina, areálu v jádru Starého Města pražského*
- Gabriel Lukáč: *Dejiny archeológie v Levoči*
- Peter Baxa – Peter Bisták: *Pamiatková starostlivosť o Kostol sv. Juraja v Kostol'anoch pod Tribečom. História a výsledky*

12.20 – 13.30 oběd

BLOK 4 Významné osobnosti archeologie středověku

Moderátor: Zuzana Borzová

- 13.30–13.50 Bořivoj Nechvátal: *Tři případy akademika J. Böhma (1901–1962)*
- 13.50–14.10 Michal Soukup: *Antonín Hejna (1920–1986)*
- 14.10–14.30 Markéta Soukupová: *MUDr. Zdeněk Hazlbauer (1928–2005) a studium středověkého kamnářství*

14.30–14.50 Pavel Paterka: *Identifikácia Janšákových archeologických nálezísk a súkromné zbierky v medzivojnovom období na Slovensku*

14.50–15.20 prestávka

15.20–15.40 Markéta Tymonová: *Medievální archeologie v českém Slezsku*

15.40–16.00 Josef Hložek: *Tomáš Durdík a česká kastellologie ve 20. a na počátku 21. století*

Postery:

Jiří Bouda – Michal Červenka – Hana Hanzlíková: *Karel Škrábek: významná osobnost archeologie nejen jižního Plzeňska*

Kolektiv autorů PH: *Ivan Borkovský*

Josef Hložek: *Hrad Křivoklát ve světle systematického výzkumu Tomáše Durdíka*

Stanislava Gogová: *Archeológia deťom. Máme radi stredovek? Prezentačné aktivity Katedry muzeológie FF UKF v Nitre*

16.30–18.00 panelová diskuze

18.30 Společenský večer ke stému výročí založení Státního archeologického ústavu, hotel Sýkora

P A N E L O V Á S E K C E

Úterý 24. 9.

BLOK 5 Zprávy z nových výzkumů

16.30–18.00

Moderátor: Ivana Boháčová

1. Krajina a sídla

Lucia Nezvalová – Terézia Vangľová: *Predstihový archeologický výskum v historickom centre Trnavy*

Pavel Staněk: *Archeologický výzkum na Palackého náměstí v Ivančicích*

Viktorie Janovská – Tomáš Klír: *Nedestruktivní výzkum středověkého sídelního areálu Havransko (okr. Nymburk)*

Gabriela Zemanová – Jan Kocina: *Povrchový průzkum zaniklé středověké a raně novověké vsi Mečíkovice (okr. České Budějovice)*

Miroslav Kraus: *Zázemí raně středověké Mladé Boleslavi a Švédských šancí (kat. Chloumek)*

Michal Preusz – Petr Netolický – Klára Preusz – Lenka Závítkovská: *Zaniklá středověká a časně novověká ves Březová Lhota (okr. Beroun)*

Filip Kasl – Petr Sokol: *Opevnění Zámeček (Nový hrad) u Stráže, okr. Tachov. Přemyslovská strážnice a celnice na zemské stezce*

Jindřich Vágner: *Zaniklé osídlení Prachaticka po roce 1946*

Jakub Tamaškovič – Milan Horňák: *Včasnostredoveké pohrebisko na lokalite Vajnory/Ivanka pri Dunaji - poloha Farkasek – predbežné výsledky*

Jiří Grünseisen – Václav Kolařík – Lenka Sedláčková: *Archeologický výzkum raně středověkého sídliště a novověkého hřbitova na ulici Vojtova v Brně*

Monika Konrádová: *Výzkum Zámeckého rybníka u Červené Lhoty*
Lenka Militká – Zdeněk Šámal: *Areál středověkého bojiště u Lipan. Další etapa archeologického výzkumu*
Hana Hanzlíková: *Stříbro – bývalý minoritský klášter*

2. Středověké výrobní technologie, materiálový výzkum, přírodovědné analýzy

Martin Hložek – Petr Holub – Irena Loskotová – Vojtěch Nosek – Zdeňka Měchurová – Lenka Sedláčková – Markéta Tymonová: *Petroarcheologické studium keramické produkce vrcholného a pozdního středověku – kamnové kachle, drobná keramická plastika, akvamanilie, dlaždice*
Hynek Zbrank: *Svratecký náhon v areálu bývalé Vlněny v Brně*
Pavel Macků – Veronika Pilná: *Vrcholně středověký nánosník z mobiliárního fondu státního zámku Kozel jako příklad prvních archeologických výzkumů a možnosti jeho interpretace*

Středa 25. 9. 16.30 – 18.00

Moderátor: Jan Frolík

1. Krajina a sídla

Ján Beljak – Martin Bóna – Pavol Maliniak: *K problematike vzniku a funkčného zániku vybraných hradov na strednom Pohroní*
Eva Fottová – Michal Šimkovic: *Stavebná história hradu Divín z pohľadu nových archeologických výskumov*
Mário Bielich: *Archeologický výskum v okolí kostola sv. Mikuláša v Kovarciach v rokoch 2016-2019*
Miriam Jakubčinová – Michaela Haviarová: *Záchranný archeologický výskum v areáli benediktínskeho a jezuitskeho kláštora v Trenčíne-Opatovej, poloha Veľká Skalka.*
Barbora Tomešová – Radim Vrla: *Výsledky archeologického průzkumu na hradě Hoštejn*
Marcela Waldmannová – Zdeněk Chudárek: *Archeologie v Plasích v průběhu 100letí*
Lukáš Hlubek – Vendula Vránová – Jakub Vrána: *Současný stav zpracování archeologických výzkumů na hradě Tepenci*
Zuzana Poláková: *Archeologický výskum kostolných cintorínov na Slovensku*
Petr Nový – Čestmír Štuka: *Raně středověký liniový útvar v trase „Čertovy brázdy“*

2. Montánní archeologie

Petr Hrubý – Matěj Kmošek – Martin Košťál – Karel Malý – Peter Milo – Jiří Unger: *Důlní středisko Buchberg z přemyslovského a lucemburského období*

3. Středověké výrobní technologie, materiálový výzkum, přírodovědné analýzy

Aleš Hoch – Pavel Šlezár: *Středověká kožedělná produkce z Litovle v odrazu hmotné kultury*
František Frýda – Veronika Dudková – Jiří Orna: *Kožené artefakty z plzeňských odpadních jímek*
Ján Tirpák – Daniela Nipčová – Mária Vdovičíková: *Výsledky geofyzikálnych prieskumov stredovekých sakrálnych objektov v okrese Bánovce nad Bebravou*
Milena Bravermanová – Helena Březinová – Jana Bureš Víchová: *Textilie z tumbly sv. Václava*

Jana Nováčková – Martin Omelka – Otakara Řebounová – Vlastimil Stenzl: *Analýza DNA a její přínos k poznání raně novověkých etážovitých hřbitovů na příkladu malostranské lokality v Praze*

Olga Trojánková – Lenka Kovačiková – Petr Starec – Jarmila Čiháková – Jan Frolík: *Zvířata ve středověké Praze – archeozoologie a analýza stabilních izotopů*

Pavel Moš: *Možnosti a limity archeologického poznání středověké medicíny*

Bořivoj Nechvátal: *Zvony, zvonice a zvonkohra na Vyšehradě*

Jan Frolík – Jan Musil – Radka Kozáková: *Mezi sklem a keramikou aneb poznání vybavy středověké domácnosti obyvatele čp. 14/I v Chrudimi, Hradební ulici na základě analýzy jímký 963*

Čtvrtek 26.9.2019

Exkurze Klášter Plasy

7:30: Odjezd z Křivoklátu

8:30 prohlídka kláštera Plasy (1. skupina)

9:00 prohlídka kláštera Plasy (2. skupina)

10:30 Marcela Waldmannová – výsledky aktuálního archeologického výzkumu a prohlídka nově nalezeného tympanovu (předběžná informace bude podána P. Sommerem v úterý na konci přednášek)

12:00 oběd v Klášterním pivovaru

13:30 Centrum stavitelského dědictví

16:00 odjezd směr Křivoklát a Praha-Zličín